

ABD VE İSRAİL'İN İRAN SALDIRISI BABÜLMENDEP'İ TETİKLER Mİ?

KAAN DEVECİOĞLU

GİRİŞ

ABD ve İsrail tarafından 28 Şubat 2026'da İran'a yönelik başlatılan askeri saldırılar, ilk bakışta Tahran merkezli bir güç mücadelesinin yeni aşaması olarak değerlendirilebilir. Ancak bu gelişme, yalnızca İran'ın as-

keri kapasitesine yönelik bir operasyon değil; aynı zamanda "direnış eksenini" olarak tanımlanan vekil ağın caydırıcılık mimarisini, Kızıldeniz güvenlik mimarisini ve Afrika Boynuzu'ndaki alt-bölgesel güç dengesini eş zamanlı olarak etkileyebilecek çok katmanlı bir jeopolitik kırılma olarak okunmalıdır. Bu nedentle mesele,

İran-İsrail-ABD üçgeniyle sınırlı bir kriz değil; Babülmendep'ten Assab'a, Aden Körfezi'nden Mogadişu'ya uzanan geniş bir coğrafyada güvenlik, ticaret ve egemenlik dinamiklerini yeniden tanımlayabilecek bir süreçtir.

Bu çalışmanın temel araştırma problemi, ABD-İsrail'in İran'a yönelik saldırıları Kızıldeniz'in güney hattında yeni bir militarizasyon döngüsünü tetikler mi, yoksa kontrollü caydırıcılık üzerinden uzatılmış bir belirsizlik evresine mi girileceğine odaklanmaktadır. Bu soruya yanıt ararken üç ana tartışma eksenine öne çıkmaktadır. Birincisi, İran'ın caydırıcılık açığını vekil aktörler üzerinden kapatma kapasitesi ve bunun Babülmendep üzerindeki yansımalarıdır. İkincisi, İsrail'in Somaliland'ı tanımasıyla Afrika kıyısında oluşabilecek yeni güvenlik mimarisi ve bunun Husiler ile İran tarafından nasıl algılanacağıdır. Üçüncüsü ise Kızıldeniz'deki askeri yoğunluğun Afrika Boynuzu'ndaki kara jeopolitiğini özellikle Etiyopya'nın denize erişim arayışı ve Eritre hattındaki dengeleri nasıl etkileyebileceğidir.

Bu çerçevede yazı üç hipotez ileri sürmektedir. Birinci hipotez, Husilerin mevcut söylemi doğrudan askeri tırmanmadan ziyade "kontrollü caydırıcılık" stratejisine işaret etse de, Babülmendep'in potansiyel tırmanma kapasitesini bir baskı aracı olarak elde tutma yaklaşımının kalıcı bir militarizasyon riskini canlı tuttuğudur. İkinci hipotez, İsrail-Somaliland hattında olası güvenlik iş birliğinin, Somaliland'ı yalnızca diplomatik bir aktör olmaktan çıkarıp vekil savaş denklemine dahil edebileceği ve bunun Afrika Boynuzu'nda yeni istikrarsızlık üretme potansiyeli taşıdığıdır. Üçüncü hipotez ise Kızıldeniz'deki kriz uzadıkça Etiyopya'nın denize erişim meselesini "jeostratejik zorunluluk" olarak daha sert araçlarla gündeme taşıma ihtimalinin artacağı ve bunun Etiyopya-Eritre hattında

kontrollü tırmanmadan fiili çatışmaya evrilebilecek bir risk doğuracağıdır.

Bu bağlamda yazı, dört temel senaryoyu tartışmaktadır:

(1) Husilerin sembolik dayanışma ile sınırlı kalıp askeri angajmanı ertelemesi ve krizin "uzatılmış belirsizlik" evresine girmesi;

(2) Babülmendep'te hibrit deniz saldırılarının yeniden başlamasıyla Kızıldeniz'in kalıcı biçimde militarize olması;

(3) İsrail-Somaliland güvenlik iş birliğinin Afrika kıyısını dolaylı çatışma alanına dönüştürmesi;

(4) Kızıldeniz krizinin yarattığı dikkat dağınıklığından faydalanan Etiyopya'nın Eritre hattında fiili durum üretme girişimleriyle kara cephesinin açılması.

Buradan hareketle bu çalışma, İran merkezli görünen bir askeri krizin aslında Kızıldeniz-Afrika Boynuzu ekseninde çok katmanlı bir jeopolitik yeniden dizilime yol açıp açmayacağını analiz etmektedir. Amaç, bölgesel tırmanma riskini yalnızca askeri boyutta değil; ekonomik kırılganlık, egemenlik tartışmaları ve alt-bölgesel güç hiyerarşisi bağlamında da değerlendirmektir. Bu yönüyle çalışma, açık savaş ile kontrollü gerilim arasında yaşanan bir coğrafyada, küçük bir tetikleyicinin nasıl geniş ölçekli stratejik sonuçlar doğurabileceğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

BABÜLMENDEP'TE YENİ BİR MİLİTARİZASYON DÖNGÜSÜ MÜ?

28 Şubat 2026'da ABD ve İsrail tarafından İran'a yönelik başlatılan askeri saldırılar, yalnızca İran'ın askeri altyapısını hedef alan bir operasyon değil; aynı zamanda "direniş eksenini" olarak adlandırılan bölgesel vekil

İran destekli Husilerin askeri sözcüsü Yahya Seri, basın toplantısında konuşma yapıyor. Sana, Yemen, 11 Mart 2022.

anın stratejik geleceğini test eden bir süreç olarak da okunmalıdır. Bu bağlamda kriz, Ortadoğu merkezli bir askeri gerilimin ötesine geçerek Kızıldeniz ve Afrika Boynuzu güvenlik mimarisini doğrudan etkileyebilecek bir zincirleme reaksiyon üretme potansiyeli barındırmaktadır.

İran'ın doğrudan askeri kapasitesinin hedef alınması, Tahran'ın caydırıcılığını yeniden tesis etme ihtiyacını doğururken, bu ihtiyacın nasıl karşılanacağı kritik bir sorudur. İran'ın konvansiyonel bir geniş ölçekli karşılık vermesi bölgesel savaşı hızla tırmandırabilecekken, vekil aktörler üzerinden asimetrik baskı üretmesi daha düşük maliyetli ve daha sürdürülebilir bir seçenek sunmaktadır. Bu noktada Yemen'deki Ensarullah (Husiler), Babülmendep Boğazı ve Aden Körfezi denkleminde en kritik değişken olarak öne çıkmaktadır.

Ancak 28 Şubat ve 2 Mart 2026 tarihli Abdulmalik el-Husi konuşmaları, ilk bakışta beklenen "hemen askeri tırmanma" senaryosundan bilinçli bir sapmaya işaret etmektedir. Husi lideri, İran'a "tam dayanışma" ve "her türlü gelişmeye hazır olma" mesajı verirken, deniz operasyonlarının yeniden başlatıldığını ilan etmemiştir. İran'ın ABD üslerine yönelik saldırılarını "meşru hak" olarak tanımlamasına rağmen, kendisi doğrudan bir savaş ilanında bulunmamış; aksine kitle mobilizasyonu, medya seferberliği ve sembolik dayanışmayı öne çıkarmıştır.

Bu durum üç olası stratejik okumaya işaret etmektedir:

(1) Husiler henüz deniz saldırılarını yeniden başlatmayarak "kontrollü caydırıcılık" pozisyonu almaktadır. Bu, askeri angajmanı değil, potansiyel angajman tehdidini devrede tutan bir stratejidir.

Babülmendep, Husiler açısından yalnızca bir askeri baskı alanı değil; düşük maliyetle yüksek ekonomik ve jeopolitik etki üretebilen stratejik bir kaldıraçtır.

(2) İran'ın liderliğine yönelik saldırının ardından Husilerin söylem düzeyinde dayanışmayı artırıp fiili deniz operasyonlarına ara vermesi, Tahran'dan gelecek yönlendirmeye bağlı senkronize bir tırmanma ihtimaline işaret etmektedir.

(3) Kızıldeniz'de askeri faaliyet başlatmadan dahi deniz sigorta piyasaları ve lojistik zincirler üzerinde psikolojik etki üretmenin mümkün olduğudur. Nitekim 7 Ekim 2023 sonrası dönemde görüldüğü üzere, Husilerin yalnızca tehdit kapasitesi dahi enerji fiyatları, navlun ücretleri ve sigorta primleri üzerinde belirgin artışlara yol açmıştır.

Buradan hareketle Babülmendep, Husiler açısından yalnızca bir askeri baskı alanı değil; düşük maliyetle yüksek ekonomik ve jeopolitik etki üretebilen stratejik bir kaldıraçtır. İnsansız hava araçları, balistik füzeler ve liman sabotajları gibi hibrit yöntemlerin yeniden devreye girme ihtimali askeri açıdan masada kalmaya devam etmektedir; ancak şu aşamada retorik sertleşme ile fiili angajman arasında bilinçli bir mesafe korunduğu söylenebilir.

Bununla birlikte Babülmendep ve Aden Körfezi yalnızca Yemen merkezli bir güvenlik dosyası değildir. Cibuti'de-

ki ABD'nin Camp Lemonnier üssü, Çin'in askeri lojistik tesisi, Avrupa Birliği'nin deniz görev kuvvetleri ve Körfez ülkelerinin artan deniz varlığı bu hattı zaten çok aktörlü bir güç projeksiyon alanına dönüştürmüştür. ABD-İsrail saldırıları sonrasında ticari hatların korunması gerekçesiyle yeni konuşlandırmaların gündeme gelmesi, Kızıldeniz'i düşük yoğunluklu vekâlet çatışmalarından daha görünür bir askeri rekabet sahasına taşıyabilir.

İran bağlantılı aktörlerin Aden Körfezi'nde ticari hedeflere yönelmesi hâlinde Kızıldeniz'in güney girişinin kalıcı biçimde militarize olması mümkündür. Ancak mevcut Husi söylemi, en azından kısa vadede doğrudan tırmanma yerine "hazır bekleme" stratejisinin tercih edildiğini göstermektedir. Bu, krizin askeri patlama yerine "uzatılmış belirsizlik" evresine girebileceğine işaret etmektedir.

Bu uzatılmış belirsizlik hâli dahi ekonomik sonuçlar üretmektedir. 7 Ekim 2023 sonrası dönemde olduğu gibi, enerji fiyatları, navlun maliyetleri ve savaş riski sigorta primleri hızla yükselme eğilimi gösterebilir. Süveyş Kanalı üzerinden yürüyen küresel ticaret için bu durum Mısır özelinde ciddi bir mali baskı anlamına gelmektedir. Deniz trafiğinin Ümit

Burnu'na yönelmesi, Süveyş gelirlerinde dramatik düşüşlere yol açabileceği gibi, Mısır'ın döviz dengesi üzerinde de baskı oluşturabilecek ve küresel enflasyonu da yukarı yönlü tetikleyecektir.

Özetle, mevcut aşamada Husilerin söylemi doğrudan bir deniz savaşı başlatma iradesinden ziyade, potansiyel tırmanmayı stratejik bir koz olarak elde tutma yaklaşımını yansıtmaktadır. Ancak Kızıldeniz'in mevcut askeri yoğunluğu ve çok aktörlü yapısı dikkate alındığında, küçük bir tetikleyici olay dahi Babülmendep'i fiili bir kriz coğrafyasına dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle bölge, açık savaş ile kontrollü gerilim arasında ince bir çizgide bulunmaktadır.

AFRİKA BOYNUZU: SOMALİLAND VE ETİYOPYA-ERİTRE SENARYOSU

İsrail'in Somaliland'ı tanınması, ilk bakışta diplomatik bir gelişme gibi görünse de, fiili güvenlik iş birliğiyle desteklenmesi hâlinde

Somaliland'ı doğrudan bölgesel güç rekabetinin ön cephesine taşıyabilecek sonuçlar doğuracaktır. Somaliland'ın Aden Körfezi'ne hâkim coğrafi konumu ve liman altyapısı, deniz gözetleme, erken uyarı ve elektronik istihbarat kapasitesi açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Ancak bu avantaj, aynı zamanda onu potansiyel bir hedefe de dönüştürmektedir.

Eğer İsrail ile Somaliland arasında radar sistemleri, elektronik istihbarat ağları, kıyı gözetleme altyapıları veya askeri teknoloji transferi gibi somut güvenlik iş birlikleri tesis edilirse, bu durum Husiler ve dolaylı olarak İran tarafından farklı bir tehdit algısıyla okunacaktır. Böyle bir senaryoda Somaliland yalnızca diplomatik olarak tanınmış bir aktör değil, İsrail'in Kızıldeniz'in güney girişindeki "ileri gözlem ve savunma hattının" parçası olarak değerlendirilebilir. Bu algı, saldırıların Yemen kıyılarından Afrika sahillerine doğru genişlemesi riskini doğuracaktır.

Eğer İsrail ile Somaliland arasında radar sistemleri, elektronik istihbarat ağları, kıyı gözetleme altyapıları veya askeri teknoloji transferi gibi somut güvenlik iş birlikleri tesis edilirse, bu durum Husiler ve dolaylı olarak İran tarafından farklı bir tehdit algısıyla okunacaktır.

İran'ın doğrudan Somaliland'ı hedef alması düşük olasılıklı görünse de, Abdulmalik el-Husi'nin açıklamaları da dikkate alındığında Yemen'deki Husiler üzerinden dolaylı baskı üretmesi daha muhtemel bir senaryodur. Husilerin geçmişte ticari gemileri ve liman altyapılarını hedef alabilme kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda, Somaliland limanları, enerji tesisleri veya radar altyapısı potansiyel baskı unsuru hâline gelebilir. Bu tür bir vekâlet baskısı, İsrail'e doğrudan saldırı anlamına gelmeden stratejik mesaj verme imkânı sunacaktır.

Bununla birlikte Somaliland açısından tablo daha karmaşıktır. Uluslararası tanınma arayışında olan ve henüz geniş çaplı diplomatik kabul görmemiş bir siyasi yapı için, İsrail-İran çatışmasının dolaylı cephesi hâline gelmek ciddi bir risk anlamına gelmektedir. Somaliland nüfusunun ezici çoğunluğunun Müslüman olduğu ve bölgesel kamuoyunun Filistin meselesine duyarlı olduğu düşünüldüğünde, İsrail ile açık bir güvenlik angajmanının iç siyasette tartışma üretmesi muhtemeldir. Bu durum, iç istikrarı ve toplumsal meşruyeti zorlayabilir.

Daha önemlisi, Somaliland'ın fiilen çatışma denklemine çekilmesi, bağımsızlık arayışını da ters yönde etkileye-

cektir. Somali merkezi hükûmeti, böyle bir güvenlik iş birliğini "egemenlik ihlali" olarak çerçeveleyebilir ve diplomatik kampanyasını sertleştirebilir. Aynı şekilde Afrika Birliği ve bölgesel aktörler, Somaliland'ın askeri bir güç rekabetinin parçası hâline gelmesini istikrarsızlaştırıcı bir gelişme olarak değerlendirebilir. Bu da Somaliland'ın uluslararası meşruiyet kazanma sürecini daha da sorgulatır bir hale getirecektir. Bu nedenle Somaliland'ın, özellikle askeri ve istihbari boyut içeren bir angajmana temkinli yaklaşması rasyonel bir tercih olacaktır.

Diğer taraftan İsrail ve ABD'nin İran'a yönelik saldırılarının Kızıldeniz hattında zincirleme bir güvenlik krizine dönüşmesi, Afrika Boynuzu'nda yalnızca deniz ticaret güvenliğini değil, kara jeopolitiğini de yeniden şekillendirebilecek sonuçlar doğurabilir. Özellikle Babülmendep ve Aden Körfezi'nde askeri yoğunluğun artması, uluslararası aktörlerin dikkatini İran merkezli kriz yönetimine yöneltirken, bölgesel güç dengelerinde ortaya çıkabilecek boşluklar bazı aktörler açısından "stratejik fırsat algısını" güçlendirebilir. Bu bağlamda Etiyopya'nın denize erişim arayışı, artık yalnızca ekonomik kalkınma veya ticari lojistik meselesi olmaktan çıkmış; ulusal güvenlik, enerji arz güvenliği ve

Etiyopya Başbakanı Abid Ahmed ve Eritre Cumhurbaşkanı İsaıas Afwerki, son barış s¼recinin ardından 20 yıl sonra Suudi Arabistan'ın ev sahipliğinde bir araya geldi. Suudi Arabistan, 16 Eyl¼l 2018.

alt b¼lge sistemi hiyerarşisinin b¼y¼k g¼c rekabeti bağlamında bir "jeostratejik zorunluluk" olarak çerçeveslenmeye başlanmıştır.

Son yıllarda Addis Ababa y¼netiminin s¼y-leminde denize erişim meselesinin giderek daha sert bir g¼venlik retoriiğiyle ifade edilmesi, Etiyopya'nın alternatif liman se¼eneklerini yalnızca diplomatik m¼zakereler ¼zerinden değil, kriz d¼nemlerinde oluşabilecek konjonkt¼rel avantajlar ¼zerinden de değerlendirebileceğini g¼stermektedir. Kızıldeniz'de ABD-İsrail-ran hattında tırmanan bir çatışma ortamı, uluslararası toplumun dikkatinin başka bir cepheye kaymasına yol a¼arak Afrika Boynuzu'nda sınırlı ama etkili fiili durum ¼retme girişimleri i¼in bir "kaotik fırsat penceresi" yaratabilir.

Bu senaryoda Etiyopya'nın Eritre'deki Assab limanına y¼nelik doğrudan geniş ¼l-

çekli bir askeri harekåt başlatması kısa vadede y¼ksek risk ve maliyet i¼ermektedir. Eritre'nin askeri mobilizasyon kapasitesi, sınır hattının coğrafı zorlukları ve uluslararası tepki ihtimali dikkate alındığında kapsamlı bir harekåt Addis Ababa a¼ısından ciddi diplomatik izolasyon ve ekonomik yaptırım riskleri doğurabilir. Bununla birlikte, doğrudan işgal dışındaki ara senaryoların daha olası olduğu g¼r¼lmektedir.

¼ncelikle son aylarda Tigray meselesinin de tırmandığı dikkate alındığında, sınır hattında kontroll¼ askeri baskı veya "sınırlı tırmanma" stratejisi g¼ndeme gelebilir. Bu yaklaşım, k¼c¼k ¼aplı sınır ihtalleri, askeri yığınak veya g¼venlik gerekçeıyla tampon alan oluşturma girişimleri ¼zerinden fiili bir g¼venlik alanı yaratmayı hedefleyebilir. İkinci olarak, Eritre i¼erisindeki yerel akt¼rler veya

Kızıldeniz'de İran merkezli bir kriz uzadıkça Afrika Boynuzu'nda denize erişim rekabeti yeniden sertleşebilir. Addis Ababa'nın doğrudan işgalden ziyade aşamalı baskı ve fiili durum üretme stratejilerine yönelmesi daha olası görünmektedir.

sınır bölgelerindeki topluluklar üzerinden dolaylı baskı üretmeye yönelik vekil ağların devreye sokulması ihtimali göz ardı edilmemelidir. Böyle bir model, doğrudan savaş ilanı anlamına gelmeden Eritre'nin güvenlik kapasitesini aşındırmayı hedefleyebilir.

Üçüncü ve daha karmaşık senaryo ise Assab çevresinde ekonomik veya güvenlik temelli "fiili erişim" modellerinin zorlanmasıdır. Kriz ortamında deniz ticaretinin kesintiye uğraması veya Cibuti hattında güvenlik risklerinin artması durumunda Etiyopya, enerji arz güvenliği veya insani lojistik gerekçeleri üzerinden uluslararası aktörleri de içine alan geçici erişim düzenlemelerini gündeme taşıyabilir. Bu tür bir fiili durum zamanla kalıcı bir statü değişimine evrilebilir.

Bununla birlikte Eritre açısından böyle bir gelişme rejim güvenliği meselesi olarak algılanacaktır. Asmara yönetiminin sert askeri karşılık verme ihtimali, Etiyopya-Eritre hattında hızla tırmanabilecek bir çatışma riskini beraberinde getirebilir. Bu durum yalnızca iki ülkeyi değil, Tigray sonrası kırılğan dengeleri, Sudan sınır hattını ve Kızıldeniz kıyısındaki güvenlik mimarisini de etkileyerek çok cepheli bir kriz üretme potansiyeli taşımaktadır.

Sonuç olarak Kızıldeniz'de İran merkezli bir kriz uzadıkça Afrika Boynuzu'nda denize erişim rekabeti yeniden sertleşebilir. Addis Ababa'nın doğrudan işgalden ziyade aşamalı baskı ve fiili durum üretme stratejilerine yönelmesi daha olası görünmektedir. Ancak mevcut askeri yoğunluk ve bölgesel kırılğanlıklar dikkate alındığında, sınırlı bir tırmanma dahi kısa sürede geniş ölçekli bir Etiyopya-Eritre çatışmasına dönüşebilir ve Afrika Boynuzu'nu deniz güvenliği krizinin kara cepheleriyle birleştiği çok boyutlu bir istikrarsızlık alanına sürükleyebilir.

TÜRKİYE AÇISINDAN STRATEJİK SONUÇLAR

Türkiye açısından Babülmendep hattındaki gelişmeler yalnızca bir deniz güvenliği meselesi değil; Kızıldeniz-Afrika Boynuzu ekseninde şekillenen yeni jeopolitik dalğanın Ankara'nın ekonomik, askeri ve diplomatik angajmanlarına doğrudan temas ettiği bir risk alanıdır. ABD-İsrail-İran meselesinin Kızıldeniz'e sirayet etmesi, Husilerin kontrollü caydırıcılık ile fiili tırmanma arasında salınan pozisyonu, İsrail-Somaliland hattının güvenlik boyut kazanma ihtimali ve Etiyopya-Eritre dosyasının ısınması ihtimali birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye açısından üç temel düzeyde stratejik sonuç ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud ve Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed Ali ile ortak basın toplantısı düzenledi. Ankara, 12 Aralık 2024.

Birincisi, deniz ticareti, enerji arz güvenliği ve lojistik kırılganlık bağlamıdır. Babülmendep hattı, Türkiye'nin Asya-Afrika ticaret rotaları açısından kritik bir geçiş noktasıdır. Husilerin deniz operasyonlarını yeniden başlatması veya yalnızca tehdit seviyesini yükseltmesi dahi sigorta primlerinin artmasına, navlun maliyetlerinin yükselmesine ve bazı hatların Ümit Burnu'na yönelmesine neden olabilir. Bu senaryoda Türk ticari gemileri doğrudan hedef olmasa bile, bölgesel belirsizlik ve askeri yoğunluk nedeniyle dolaylı maliyet baskısıyla karşılaşacaktır. Enerji taşımacılığı bakımından ise Kızıldeniz hattındaki aksama, küresel petrol ve LNG fiyatlarında yukarı yönlü dalgalanma üretme potansiyeline sahiptir. Türkiye gibi enerji ithalatçısı bir ülke için bu durum yalnızca ticari değil, makroekonomik bir kırılganlık anlamına gelir. Dolayısıyla Babülmendep'teki istikrarsızlık, Ankara açısın-

dan güvenlikten ziyade ekonomik güvenlik başlığı altında da değerlendirilmelidir.

İkincisi, Türkiye'nin Somali'deki güvenlik angajmanı ve Somaliland faktörüdür. Türkiye'nin Somali'de yürüttüğü askeri eğitim, kapasite geliştirme ve savunma iş birliği faaliyetleri, Mogadişu yönetiminin kurumsal kapasitesini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Ancak İsrail'in Somaliland'ı tanıması ve olası güvenlik altyapısı konuşlandırmaları, Somali iç siyasetinde yeni bir gerilim üretirse Türkiye'nin sahadaki rolü daha hassas bir dengeye oturacaktır. Bir yandan Somalili'nin egemenlik ve toprak bütünlüğünü destekleyen bir aktör olarak konumlanan Türkiye, diğer yandan bölgesel tırmanmanın tarafı gibi algılanmaktan kaçınmak durumundadır. Eğer Somaliland, Husiler veya İran bağlantılı unsurlar tarafından dolaylı baskıya maruz kalırsa, Somali iç siyasetinde güvenlik önceliklerinin sertleş-

Babülmendep hattında yaşanacak her tırmanma Türkiye açısından yalnızca deniz güvenliği sorunu değil; ekonomik maliyet, sahadaki askeri angajmanların hassasiyeti ve diplomatik arabuluculuk rolünün genişlemesi anlamına gelmektedir.

mesi ve askeri tonun yükselmesi muhtemeldir. Bu durum Türkiye'nin kapasite geliştirme faaliyetlerini daha güvenlik merkezli ve riskli bir zemine taşıyabilir.

Ayrıca, Somaliland'ın İsrail'le güvenlik iş birliği üzerinden bölgesel çatışma denkleminin çekilmesi hâlinde, Somali merkezi hükümeti daha sert bir diplomatik ve siyasi pozisyon alması kuvvetle muhtemeldir. Bu senaryo Türkiye'nin Mogadişu ile olan stratejik ortaklığını daha da önemli kılarken, Ankara'yı dolaylı biçimde İsrail-İran rekabetinin çevresel etkileriyle yüzleşmek zorunda bırakabilir. Dolayısıyla Türkiye açısından denge siyaseti, yalnızca Somali-Etiyopya hattında değil, Somali-Somaliland geriliminde de kritik hâle gelmektedir.

Üçüncüsü ise Ankara Süreci'nin genişleyen kriz bağlamında karşılaşılabilecek zorluklardır. Türkiye'nin Somali-Etiyopya gerilimini düşürmeye yönelik başlattığı Ankara Süreci, başlangıçta iki ülke arasındaki liman erişimi tartışmalarını yönetmeyi hedefliyordu. Ancak Kızıldeniz'de tırmanan bir kriz ve Etiyopya-Eritre hattında potansiyel bir gerilim, bu süreci daha geniş bir bölgesel kriz yönetimi çerçevesine taşımaktadır.

Eğer Etiyopya, denize erişim meselesini kaotik ortamdan faydalanarak hızlandırmaya çalışır ve Eritre hattında sınırlı da olsa bir

tırmanma yaşanır, Ankara Süreci iki taraflı bir arabuluculuk girişiminden çok taraflı bir güvenlik diyaloguna evrilebilir. Türkiye'nin bu noktada yalnızca Somali ile değil, Addis Ababa ve Asmara ile de dengeli bir diplomatik iletişim yürütmesi gerekecektir. Bu ise Türkiye'nin Afrika Boynuzu'ndaki rolünü daha görünür ama aynı zamanda daha kırılğan bir pozisyona taşıyacaktır.

Sonuç olarak, Babülmendep hattında yaşanacak her tırmanma Türkiye açısından yalnızca deniz güvenliği sorunu değil; ekonomik maliyet, sahadaki askeri angajmanların hassasiyeti ve diplomatik arabuluculuk rolünün genişlemesi anlamına gelmektedir. Ankara'nın bu süreçte denge siyaseti, risk yönetimi ve çok katmanlı diplomasi kapasitesini eş zamanlı olarak işletmesi gerekecektir. Kızıldeniz'deki belirsizlik uzadıkça Türkiye'nin Afrika Boynuzu'ndaki rolü daha stratejik hâle gelecek; ancak bu rol, artan jeopolitik rekabet ortamında daha ihtiyatlı bir ölçü gerektirecektir.

SONUÇ

28 Şubat 2026'da ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırıları, yüzeyde ikili bir askeri gerilim olarak görünse de, analiz bu gelişmenin Kızıldeniz-Afrika Boynuzu ekseninde çok katmanlı bir güvenlik kırılmasına zemin hazırladığını göster-

mektedir. Temel bulgu, krizin şu aşamada doğrudan geniş olekli bir bölgesel savaşa evrilmediği; ancak Babülmendep hattında "potansiyel tırmanma kapasitesinin" stratejik bir baskı aracına dönüştüğü yönündedir.

Birinci bulgu, Husilerin söylem ve eylem arasına bilinçli bir mesafe koyarak kontrollü caydırıcılık stratejisini tercih ettiğidir. 28 şubat ve 2 Mart açıklamaları, doğrudan deniz operasyonlarının yeniden başlatılmadığını göstermektedir. Bu durum, Babülmendep'te ani bir askeri hareketlenme yerine uzatılmış belirsizlik evresinin daha olası olduğunu düşündürmektedir. Ancak bu belirsizlik dahi ekonomik ve psikolojik etkiler üretmeye yeterlidir. Husilerin yalnızca potansiyel kapasitesi, enerji fiyatları, navlun maliyetleri ve savaş riski sigorta primleri üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturabilmektedir. Dolayısıyla militarizasyon fiili saldınlarla değil, sürekli tehdit ortamıyla da retilenmektedir.

İkinci bulgu, İsrail'in Somaliland'ı tanımasının Kızıldeniz güvenlik mimarisine yeni ve kırılğan bir katman eklediğidir. Olası bir güvenlik altyapısı konuşlandırması, Somaliland'ı diplomatik bir aktör olmaktan çıkarak vekil rekabetin algısal hedeflerinden biri hâline getirebilir. Bu senaryoda İran'ın doğrudan değil, Husiler üzerinden dolaylı baskı üretmesi daha olasıdır. Ancak böyle bir gelişme Somaliland'ın i istikrarını, uluslararası meşruiyet arayışını ve Somali ile olan gerilimini daha da karmaşıklaştıracaktır. Bu nedenle Somaliland'ın güvenlik boyutlu anđjanlarda temkinli davranacağı öngörülmektedir.

nc bulgu, Kızıldeniz'deki kriz uzadıka kara jeopolitiğinin de etkilenme ihtimalinin arttığıdır. Etiyopya'nın denize erişim meselesini jeostratejik bir zorunluluk olarak

erevelemesi, kaotik bir ortamda Assab hattında kontrollü tırmanma veya fiili durum üretme girişimlerini tamamen dışlanamaz kılmaktadır. Doğrudan işgal yüksek maliyetli görünse de sınır baskısı, vekil ağların devreye sokulması veya geçici erişim modellerinin zorlanması gibi ara senaryolar bölgesel istikrarsızlığı tetikleyebilir. Böyle bir gelişme, Afrika Boynuzu'ndaki deniz krizini Etiyopya içinde devam eden Tigray krizi ve Sudan savaşıyla etkileşim içine sokabilecek bir kara cephesiyle birleştirecektir.

Dördüncü bulgu, bu gelişmelerin Türkiye açısından yalnızca dış politika değil, ekonomik güvenlik ve stratejik konumlanma meselesi olduğudur. Babülmendep'teki her tırmanma, Türkiye'nin enerji arz güvenliğini ve ticari hatlarını dolaylı biçimde etkilemektedir. Somaliland ve Somali bağlamındaki gerilimler, Türkiye'nin sahadaki güvenlik anđjmanını daha hassas bir zemine taşıyabilir. Etiyopya-Eritre hattında olası bir tırmanma ise Ankara Süreci'ni ikili arabuluculuktan çok taraflı kriz yönetimine evriltme potansiyeline sahiptir.

Sonuç olarak bu çalışmanın ortaya koyduğu temel sonuç, bölgenin açık savaş ile kontrollü gerilim arasında ince bir çizgide bulunduğudur. Mevcut tablo, ani bir bölgesel savaş ihtimalinden ziyade, uzun süreli ve dalgalı bir militarizasyon döngüsüne işaret etmektedir. Bu döngü; deniz güvenliği, enerji piyasaları, egemenlik tartışmaları ve alt-bölgesel g hiyerarşisi üzerinde eş zamanlı baskı üretmektedir. Küçük bir tetikleyici olayın dahi zincirleme reaksiyon başlatabileceği bu ortamda, Kızıldeniz'in güney hattı yalnızca bir deniz geçiş noktası değil; küresel rekabetin, vekil savaş dinamiklerinin ve bölgesel jeopolitik yeniden konumlanmanın keşişim alanıdır.

Kaan Devecioğlu

Doktora eğitimini İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde "Güç Geçiş Teorisi Perspektifinden Babülmendep Boğazı'nda ABD-Çin Rekabeti (2011-2021)" konulu tez çalışmasıyla tamamladı. ORSAM'da Kuzey ve Doğu Afrika Çalışmaları Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. Kuzey ve Doğu Afrika ülkelerinde saha çalışmalarında bulunmuştur. Araştırma konuları; Afrika'da küresel ve bölgesel aktörlerin rolü, güvenlik, göç ve terör gelişmelerinin yanı sıra, özel olarak yoğunlaştığı alanlar Türk dış politikasında Afrika, Afrika Boynuzu, Kızıldeniz ve Sahel'dir. Makaleleri ve kitap bölümleri hakemli dergilerde yayımlandı, analizleri ve görüşleri medyada ve birçok uluslararası yayında yer aldı. İyi düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Arapça bilmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2026

Bu çalışmaya ait içeriğın telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA), Shutterstock